

Het mooiste pensioenstelsel van de wereld

Column
Wim Boonstra

Nederland heeft een mooi pensioenstelsel. Wij maken ons terecht zorgen over de houdbaarheid ervan, maar hebben tenminste pensioenfondsen om ons zorgen over te maken. Al is het wel hoog tijd om de nodige hervormingen door te voeren.

De kern van onze pensioenproblematiek is niet dat de rekenrente te laag is. Evenmin is het echte probleem dat het stelsel nu te ingewikkeld is. En het is al helemaal niet zo dat er te weinig vermogen is. Met een omvang

van rond de € 800 mrd behoren onze fondsen tot de grootste ter wereld. Het echte probleem is dat ons stelsel is gebaseerd op de jaren vijftig van de vorige eeuw en last heeft van achterstallig onderhoud. Indertijd gingen de werkende mensen op hun 65ste met pensioen. Velen haalden die leeftijd niet en zij die het wel haalden, hadden een resterende levensverwachting van nog slechts enkele jaren. Tegenwoordig gaan de mensen gemiddeld eerder dan met 65 jaar met pensioen, ook al is de effectieve uittredeleeftijd de laatste jaren wel weer gestegen. Veel meer mensen dan een halve eeuw geleden halen hun pensioen en de levensverwachting bij pensionering ligt vele jaren hoger dan indertijd.

We zijn al met al gezegend met de vergrijzing. We worden gemiddeld steeds ouder en we blijven, alweer gemiddeld, langer gezond. Dat is op zichzelf een blij makend gegeven. We zijn er alleen altijd impliciet van uitgegaan dat wij al die extra jaren in welvaart kunnen

doorbrengen zonder langer te werken. En dat is natuurlijk niet houdbaar. De keuze is eenvoudig. Of langer doorwerken om het pensioen op peil te houden, of accepteren dat de koopkracht van het pensioen substantieel omlaaggaat. Door niets te doen wordt de voor jongeren ongelukkigste keuze gemaakt. Hoe langer de hiervoor gestelde keuze wordt uitgesteld, hoe groter de kans is dat onze kinderen te zijner tijd langer mogen doorwerken om ook nog eens een lager pensioen te ontvangen. Hoe eerder de pensioenleeftijd wordt opgehoogd, hoe eerlijker het is voor ons nageslacht.

Dat de sector hervorming behoeft, is natuurlijk geen nieuws.

Als ieder voor zich voor de oude dag zorgt, gaat hij uit van een hoge leeftijd en sparen we te veel

Sommige mensen suggereren wel heel vergaande aanpassingen. Zo stelde Lex Hoogduin onlangs voor het hele stelsel maar op te doeken en iedere Nederlander voortaan zijn eigen pensioen verplicht bij elkaar te laten sparen op een speciale spaarrekening. Dat lijkt mij geen goed idee. Ons huidige pensioenstelsel kent een aantal ingebakken vormen van solidariteit die op macro-economisch niveau erg positief uitpakken. Daarbij gaat het er vooral om dat de kortlevenden de langer levenden sponsoren en niemand van tevoren weet tot welke groep hij behoort.

Er zit geen pensioenrestpotje in de erfenis van de nabestaanden van een voortijdig overledene, net zomin als er een restschuld is voor het nageslacht van degene die het geluk heeft stokoud te worden. Het voordeel van die situatie is dat wij de fondsvorming voor de oude dag kunnen baseren op de gemiddelde levensverwachting. Zou eenieder voor zich zijn oudedagsreserve bij elkaar

moeten sparen op een individuele rekening, dan moet iedereen er rekening mee houden dat hij een zeer hoge leeftijd bereikt. Waarvoor er alles bij elkaar veel meer wordt gespaard dan nodig is. Het door Lex Hoogduin voorgestelde stelsel lijkt mij om die reden economisch minder efficiënt.

Overigens deed hij zijn voorstel in het kader van een ingrijpende modernisering van het financiële stelsel, waarin hij alle middelen voor oude dag, ziektekosten en woning bijeen wil brengen. Nu ben ik meestal wel in voor originele plannen, maar de voorafgaande vraag is altijd wel: waarom zouden wij dit doen? Ik heb niet het gevoel dat het zo slecht in ons land gaat dat wij dergelijke ingrijpende stelselwijzigingen met al hun overgangsprikelen over ons moeten afroepen. We hebben een mooi stelsel dat wat achterstallig onderhoud heeft. Als we dat nu eerst eens gewoon uitvoeren?

Wim Boonstra is chief economist bij Rabobank.